

Opole, dnia 7 sierpnia 2012 r.

**Okręgowa Izba Pielęgniarek
i Położnych w Opolu
ul. Świerkowa 24, 45 - 407 Opole**

OPINIA PRAWNA

**dotycząca możliwości wykonywania świadczeń z zakresu
anestezji i intensywnej terapii przez położne**

I. Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. Nr 174, poz.1039 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne, oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych (Dz.U. Nr 197, poz. 1922 ze zm.),
- rozporządzenie rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 27 lutego 1998 r. w sprawie standardów postępowania oraz procedur medycznych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezjologii i intensywnej terapii w zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 37, poz. 215 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 27 lutego 1998 r. w sprawie standardów postępowania oraz procedur medycznych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezjologii i intensywnej terapii w zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 37, poz. 215 z późn. zm.).

II. Określenie przedmiotu i celu opinii:

Przedmiotem niniejszej opinii prawnej jest odpowiedź na zadane przez zlecającego sporządzenie opinii prawnej pytanie, o możliwości wykonywania świadczeń z zakresu anestezji i intensywnej terapii przez położne, w szczególności z uwzględnieniem specyfiki oddziałów neonatologicznych.

III. Ocena prawna:

Ad. Odrębność zawodów

Na wstępie rozważań podkreślić należy, iż zawód pielęgniarki i położnej to dwa odrębne zawody, co potwierdzają przepisy prawne w zakresie regulacji wykonywania obu zawodów, szczególności

art. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. Nr 174, poz.1039), zgodnie z którym zawody pielęgniarki i położnej są **samodzielnymi zawodami medycznymi**.

Dalsze przepisy ustawy w osobnych artykułach określają na czym polega wykonywanie zawodu pielęgniarki (art. 4 ust. 1 ustawy) i położnej (art. 5 ust. 1 ustawy).

Na rozdzielność obu zawodów wskazuje także system szkolenia osób chcących uzyskać kwalifikacje odpowiednio dla zawodu pielęgniarki i zawodu położnej. Zgodnie art. 52 ust. 1 i art. 53 ust.1 pielęgniarka uzyskuje kwalifikacje zawodowe po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej, zaś położna uzyskuje kwalifikacje zawodowe po ukończeniu szkoły położnych.

Mając na uwadze powyższe, uznać należy, iż zawód pielęgniarki nie może wykonywać osoba posiadająca wyłącznie prawo wykonywania zawodu położnej, a zawodu położnej osoba posiadająca wyłącznie prawo wykonywania zawodu pielęgniarki.

Ad. Zakres kształcenia podyplomowego

Przechodząc do omówienia wprost zapytania o możliwości wykonywania zawodu położnej w oddziałach intensywnej terapii, oraz wykonywania czynności w dziedzinie anestezjologii wskazać należy, iż w polskim systemie organizacji zawodów medycznych nie wyróżniono możliwości specjalizacji się położnych w dziedzinie anestezjologii, brak jest zatem wyróżnienia położnej anestezjologicznej. W szczególności nie ma możliwości uczestnictwa w kursie specjalistycznym z anestezjologii, który przeprowadzany jest jedynie dla pielęgniarek. Zgodnie bowiem z § 1 ust. 1 pkt 12 **rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne, oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych (Dz.U. Nr 197, poz. 1922 ze zm.) w dziedzinach pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki specjalizacje prowadzone są wyłącznie dla pielęgniarek.**

Ad. Regulacja prawna standardów postępowania medycznego

Anestezjologia jest jedną z tych dziedzin medycyny, która doczekała się opracowania standardów w formie rozporządzenia. Obecnie obowiązujące jeszcze *rozporządzenie rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 27 lutego 1998 r. w sprawie standardów postępowania oraz procedur medycznych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezjologii i intensywnej terapii w zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 37, poz. 215 z późn. zm.)* odnosi się do kadry pielęgniarskiej, jedynie w § 11 który, stanowi, że lekarzowi anestezjologowi podczas znieczulenia towarzyszy przeszkolona pielęgniarka. Minister Zdrowia przygotował obecnie projekt nowego rozporządzenia w sprawie standardów postępowania medycznego w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą (zwanego dalej „projektem”), które zastąpi obowiązujący na dzień dzisiejszy jeszcze akt prawny. Standardy te dotyczą wszystkich świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezji, intensywnej terapii, resuscytacji, leczenia bólu niezależnie od jego przyczyny, a także sedacji udzielanych przez:

- lekarza specjalistę anestezjologii i intensywnej terapii (po specjalizacji II stopnia)

-
- lekarza anestezjologa (po specjalizacji I stopnia)
 - lekarza będącego w trakcie specjalizacji z dziedziny anestezjologii i intensywnej terapii (§ 1 ust. 1 projektu).

Projekt nowego rozporządzenia pomija, już w tak określonym w § 1 zakresie, lekarza o specjalizacji jedynie neonatologicznej, jako uprawnionego do udzielania świadczeń zdrowotnych z dziedziny anestezjologii i intensywnej terapii.

Rozporządzenie nie przewidywało możliwości udzielania takich świadczeń także przez położne. Natomiast względem pielęgniarek ustanowiono następujące wymogi:

- ukończenia specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki
- ukończenia kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki
- rozpoczęcia i bycia w trakcie specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki.

Przy czym w projekcie rozporządzenia zapisano także, że pielęgniarki wykonujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia czynności przewidziane w dotychczasowych przepisach dla przeszkolonych pielęgniarek, nie spełniające wymagań określonych powyżej, mogą wykonywać czynności przewidziane dla pielęgniarki anestezjologicznej nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2016 r. (§ 16 ust. 1 projektu).

Ad. Specyfika oddziałów intensywnej terapii noworodka

Jak wskazano wyżej, projekt rozporządzenia ogranicza możliwość udzielania świadczeń z zakresu anestezji i intensywnej terapii do personelu tam wskazanego, z pominięciem lekarzy neonatologów, jak również położnych, które posiadają specjalizację w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego. Pomimo tego, iż nie występują w systemie prawnym oddziały intensywnej terapii neonatologicznej (brak wyróżnienia m.in. w *rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania Dz.U. z 2012 r., poz. 594*), w praktyce funkcjonują oddziały neonatologiczne z pododdziałami patologii i intensywnej terapii noworodka (odcinkami intensywnej opieki neonatologicznej dla noworodków) lub oddziały intensywnej terapii noworodków.

Zapisy projektu nie uwzględniają specyfiki takich oddziałów. Jak wskazuje § 10 projektu świadczenia z zakresu anestezjologii i intensywnej terapii są udzielane w szpitalu na stanowiskach intensywnej terapii. Takie świadczenia udziela personel lekarski (po, lub w trakcie specjalizacji anestezjologii i intensywnej terapii) oraz pielęgniarki anestezjologiczne. Nie przewiduje się natomiast udzielania świadczeń w zakresie anestezji i intensywnej terapii w stosunku do noworodków przez neonatologów, czy położne posiadające specjalizację w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego.

Ad. Przepisy wyłączające stosowanie standardów

Projektowane rozporządzenie wydawane jest w realizacji dyspozycji przewidzianej w art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.), zgodnie z którą minister właściwy do spraw zdrowia może w drodze rozporządzenia, określić standardy postępowania medycznego w wybranych dziedzinach medycyny lub w określonych podmiotach wykonujących działalność leczniczą, kierując się potrzebą zapewnienia odpowiedniej jakości świadczeń zdrowotnych.

Zatem nie jest dziedziną anestezjologii i intensywnej terapii jedyną, w której może być wydane rozporządzenie określające standardy postępowania medycznego. Zasadnicze znaczenie w tym kontekście nabiera brzmienie przepisu § 1 ust. 2 projektu, zgodnie z którym w przypadku, gdy odrębne przepisy wydane na podstawie art. 22 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, określają standardy postępowania medycznego w zakresie świadczeń zdrowotnych z zakresu anestezji, intensywnej terapii, resuscytacji, leczenia bólu niezależnie od jego przyczyny, a także sedacji stosuje się te odrębne przepisy. Innymi słowy, w kontekście przedmiotu niniejszej opinii prawnej, jeżeli zostałyby wydane standardy w dziedzinie neonatologii, które zawierałyby również zasady postępowania medycznego w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii, pierwszeństwo będą miały standardy dotyczące neonatologii. Takie przepisy - rozważając teoretycznie - mogłyby upoważniać neonatologów i położne o specjalizacji w dziedzinie neonatologii do dokonywania czynności z zakresu intensywnej terapii i anestezjologii noworodków.

IV. Wnioski:

Reasumując, biorąc pod uwagę odrębność zawodu pielęgniarki i położnej wskazać należy, iż położna nie może zajmować stanowiska pielęgniarki, jak również odwrotnie, pielęgniarka nie jest uprawniona do wykonywania zawodu położnej.

W zakresie anestezjologii i intensywnej terapii kształcenie podyplomowe zostało zawarowane dla pielęgniarek. Wychodząc z założenia, iż świadczenia z tej dziedziny udzielać mogą tylko pielęgniarki anestezjologiczne (w trakcie lub po specjalizacji) projektodawca rozporządzenia w sprawie standardów postępowania medycznego w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii dla podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zapisach projektu nie przewidział, aby położna, która posiada specjalizację w dziedzinie pielęgniarstwa neonatologicznego, była uprawniona do świadczeń w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii noworodków (podobnie pominięto lekarzy neonatologów).

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż możliwym jest uprawnienie położnej, która posiada specjalizację w pielęgniarstwie neonatologicznym, do udzielania świadczeń noworodkom w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii, w sytuacji gdyby wydane zostało rozporządzenie określające standardy w dziedzinie neonatologii, wskazujące na takie kompetencje położnej.

Aleksandra Krzemińska
RADCA PRAWNY